

VG Nett - 07.04.2008

- Elevene blir syke av dårlige skoler

Manglende vedlikehold i norsk skole er et mareritt for barn med astma og luftveislager. Barn uten plager risikerer også oftere å bli syke.

NRK - Østlandssendingen - 09.06.2008

Eksos rett inn i klasserommet

Opptil 28 grader i klasserommet, 40 år gamle lufteluker og toaletter som stinker. Tveita skole er en av 49 skoler i Oslo som mangler godkjenning.

Ringerikes Blad - 18.08.2008

Helseplager i klasserom

Foreldre til 5. trinn på Sokna skole vil ikke lenger godta at en gammel vaktmesterbolig skal brukes som klasserom.

Tønsbergs Blad - 23.04.2008

Muggsopp for millioner

Fredriksstad Blad - 17.06.2008

Fem år uten ventilasjon

Romerikes Blad - 05.06.2008

Innelima ute av kontroll

Hetebølgen skaper store problemer for eksamensklare elever ved Skedsmo videregående skole. Ventilasjonssystemet har store feil og mangler, og dette slår kraftig ut på innelimaet.

Får astma av skolen sin

Ingunn er syv år, og har astma. Hun er alltid trett og sliten når hun kommer hjem fra skolen og må ta astma-medisin hver dag.

"I dag måtte jeg bytte plass fordi det dryppet på pulten min"

- Mannen min fortalte meg at den gang han gikk på barneskolen her var det lekkasje i taket. Nå, mange år senere, lekker det fortsatt sier Lise Balland.

Lise har tre døtre som går alle på Lysekloster barneskole i Os i Hordaland. - Skolen er i en helt forferdelig stand, og innelimaet gjør barna syke sier Lise. Etter 20-30 år med fuktskader er bl.a. gymsgarderoben stengt på grunn av muggsopp, og det står bøtter på

gulvet i musikkrommet fordi det regner gjennom taket.

Lises yngste datter Ingunn er syv år, og har astma. - Ingunn er jevnt dårlig hele tiden. Når hun kommer hjem fra skolen er hun alltid trett og sliten, og hun må ta astmamedisin hver dag. Svært mange av barna på skolen klager over hodepine, kvalme og tretthet, og mange har astma eller lider av allergier.

- Da datteren min Jorunn kom hjem fra skolen forleden sa hun "I dag måtte jeg bytte plass fordi det dryppet på pulten min" fortsetter Lise. - Jeg er redd for at det eneste som hjelper er å rive hele skolen.

Fakta om muggsopp

- Muggsopp skiller ut gasser og giftstoffer som kan være skadelige.
- Soppsporer kan føre til bl.a. utmattethet, immunsvikt, astma, allergier, øye- og luftveisproblemer og hodepine. Enkelte muggsopparter kan føre til kreft og nyresvikt.
- Muggsoppvekst skyldes vanligvis fukt i innemiljøet.

Nyttige nettsteder

- www.naaf.no
- www.allergiviten.no
- www.innelima.com
- www.ecolabel.no
- www.aktivhms.no
- www.fhi.no/innelima
- www.skoleanlegg.utdanningsdirektoratet.no
- www.miljolare.no

INNEKLIMA

avisen

Norges Astma- og Allergiforbund arbeider for bedre innelima

Høsten 2008

Foto: David Tread/Samfoto. Bildet er manipulert

Krafttak for innelima
- på tide å våkne!

128 skoler stengt på åtte år!

Les mer på side 3

Norske barn blir sviktet!

Se barneombud Reidar Hjermanns kommentar på side 2

Får astma av skolen sin

Les mer om Ingunn, 7 år, fra Os på side 4

Helseskadelige klasserom

Holmstad skole i Sortland sliter med dårlig innelima Foto: Det nasjonale foreldreutvalget for grunnskolen

Voksne ville aldri godta at arbeidsplassen var helseskadelig, slik mange unger er nødt til å gjøre på skolen sin. Dette mener Det nasjonale foreldreutvalget for grunnskolen, i følge NRK Nordland. I en artikkel fra mars i år påpekes det at en rekke skoler i fylket har dårlig inneluft på grunn av dårlig råd.

Holmstad skole i Sortland fremheves spesielt. - Luftanlegget som leverer luft til klasserommene, leverer kun 30 prosent av den luften som det er foreskrevet at elevene skal ha, sier Inge Johansen, som sitter i barnas helse- og miljøutvalg ved skolen.

Dessverre er ikke dette et enestående eksempel. Elever ved Øksnes ungdomsskole blir også syke av innelimaet, og før jul i fjor ble deler av skolen stengt på grunn av muggsopp, melder NRK Nordland.

NORGES ASTMA- OG ALLERGIFORBUND

- gjør Norge friskere!

Gi en gave:

Kontonummer: 6138 06 38389 • www.naaf.no • Tlf: 23 35 35 35

Nok er nok!

Dårlig innelima er et stort problem i alt for mange norske skoler. Konsekvensene er dramatiske; både barn og lærere blir syke - astma og allergier er blitt en folkesykdom. Det viser artiklene på de neste sidene alt for tydelig. Norges Astma- og Allergiforbund kan ikke lenger akseptere dette. Samfunnet kontrollerer kjøretøy, mat og drikke nøye, men tillater innelima som medfører helseskader der alle våre barn må ferdes i minst 10 år av sitt liv. Vi ser det som en av våre viktigste oppgaver å være pådriver for et bedre innemiljø i årene som kommer. Nok er nok, vi kan ikke akseptere at barn blir syke av å gå på skolen.

Derfor arbeider vi nå blant annet for at alle skoler og barnehager skal kontrolleres hvert 3 år. Med faste målbar krav utført av en uavhengig kontrollinstans. Og selvsagt med straffereaksjoner til de ansvarlige dersom innemiljøet er helseskadelig.

Hjelp oss i kampen for våre skolebarns helse ved å gi en gave (se nedenfor) eller melde deg inn som medlem via www.naaf.no.

Vennlig hilsen

 Geir Endregard
 generalsekretær

GI EN GAVE TIL NAAF

Vil du bidra til NAAFs arbeide for et bedre innelima i skoler, barnehager og offentlige bygg kan du gi din gave til:

Kontonummer:
 6138 06 38389
www.naaf.no
 Tlf: 23 35 35 35

**NORGES
 ASTMA- OG
 ALLERGI FORBUND**
- gjør Norge friskere!

Norske barn blir sviktet

Barn kommer skikkelig på dagsorden først når voksnes interesser står på spill, hevder avtroppende barneombud Reidar Hjermann. Som kan komme til å få stillingen igjen. Foto Anniken Mohr, Dagsavisen/ANB

Dagsavisen

TRINE ANDREASSEN Publisert 09.04.2008

Norske barn blir under- vurdert og sviktet, mener Reidar Hjermann etter fire år som barneombud

Fredag forlater han stillingen som barnas talsmann. Det kontroversielle barneombudet er inne i sin siste uke i jobben. Kanskje. Etter mye rabalder rundt utnevnelser av etterfølger, står han på søkerlisten igjen. Torsdag går søknadsfristen ut, og nå snakker Hjermann i Dagsavisen om sine fire år som barnas talsmann.

Banalt nivå

Men først flytter han ut. Det vil si, aller først har han og medarbeiderne midlertidig flyttet fra tolvte til ellefte etasje fordi det ble oppdaget asbest i veggene der oppe. Barn ville aldri ha blitt flyttet på den måten, mener Hjermann. De må sitte i asbestklasserom helt til Arbeidstilsynet griper inn fordi lærerne blir utsatt for helsefare, fastslår han.

Disse fire årene har jeg sett et samfunn der sviket mot barna foregår på et banalt nivå. Det er helt grunnleggende ting som svikter i systemet som skal

ivareta barna der ute, sier Hjermann.

Vi har et barnevern barna selv ikke vet hva er, ifølge barneombudet. Selv ganske store barn vet ikke hvor de skal henvende seg om de blir utsatt for vold, advarer han.

Vi er utrolig dårlige på å informere barn. Barn har mulighet til å ta inn ganske kompleks info. Vi undervurderer dem.

Slakter holdninger

Vi er heller ikke så nøye med å overholde lover som angår barn, som når de angår voksne, ifølge Hjermann. En elleve år gammel forskrift om innelima i skolene er det fortsatt bare 60 prosent av skolene som følger.

Det gjelder helt andre standarder for barn enn for voksne. Vi blir bøtelagt i baksetet hvis vi sitter uten sikkerhetsbelte, mens barn må stå på bussen i tre kvarter til skolen. I tillegg har de de mest skranglete bussene i Norge.

Det har med holdninger å gjøre. Barn anses ikke som fullverdige samfunnsborgere på linje med oss voksne.

Etter dette intervjuet ble publisert første gang har Reidar Hjermann blitt gjeninnsatt i stillingen som barneombud. Red. anm.

Hadde dette vært et arbeidsmiljø for oss voksne, så kunne vi med Arbeidsmiljøloven i hånd sykemelde oss, og kreve at forholdene på arbeidsplassen vår ble forbedret. Eller i verste fall få erstatning for yrkesskade".

Loveleen Brenna, leder i det nasjonale foreldreutvalget for grunnskolen

Mange elever har hele sin arbeidsdag i helsefarlige lokaler, hvor murrussen faller ned fra veggene, og hvor de sklir rundt i muggsoppen. Voksne hadde ikke godtatt det. Arbeidsplassen ville blitt stengt på dagen.

Barneombud
 Reidar Hjermann

128 skoler stengt på åtte år!

Rektor Guro Kirkerud ved Biri ungdomsskole må ta bøtter i bruk for å samle opp vann fra vannlekkasjene i datarommet. FOTO: JOACHIM SEEHUSEN / TEKNISK UKEBLAD

Aftenposten Tone Tveøy Strøm-Gundersen Publisert 07.04.2008

Så dårlige har forholdene vært ved 128 norske skoler, at Arbeidstilsynet har sett seg nødt til å stenge dem. Nå vil de ha en landsomfattende kampanje for å bedre forholdene

Vannbøtter på gulvet over hele skolen samler lekkasjer fra taket, innetemperatur på ni grader, mus og musebol på skolekjøkkenet og mange sykemeldinger: Arbeidstilsynet fikk sjokk da de inspiserte Biri ungdomsskole i Gjøvik kommune. - Jeg ville vært meget betenkt ved å ha mine barn på denne skolen, sier overlege Jan Wilhelm Bakke ved Arbeidstilsynet til Teknisk Ukeblad. Ifølge rektor Guro Kirkerud er tette luftveier og hode-

pine vanlig blant elever og lærere. De ansatte på skolen er ofte sykmeldte. Men disse elendige forholdene til tross, Biri ungdomsskole går ikke inn i Arbeidstilsynets statistikk over stengte skoler. - Det skal mye til før vi går så langt som til å stenge skoler. Vi har som regel andre muligheter, som pålegg om utbedringer. Det er kun når det vurderes at det er akutt fare for liv og helse at vi stenger, sier

Ingrid Findboe Svendsen, administrerende direktør i Arbeidstilsynet, til Aftenposten. Akutt fare for liv og helse har det altså vært ved 128 skoler i Norge de siste åtte årene. Som regel er de blitt stengt på grunn av dårlig innelima. - Det er altfor mange. Men heldigvis opplever vi nå at mange kommuner tar fatt i problemene og gjør en god jobb med å forbedre skolene sine, sier Findboe Svendsen.

Hoksund ungdomsskole (NRK)

Og de blir syke av innelimaet på skolen

I en artikkel fra mars i år slår NRK Østafjells fast at Hoksund ungdomsskole i Øvre Eiker i mange år har slitt med dårlig innelima. Flere elever har fått helseplager som følge av dette, og skolen ble derfor ikke godkjent av kommunelegen.

Måtte bytte skole
 Familien til en av elevene, som led av sterk

astma og allergi, engasjerte advokat i saken. I følge Drammens Tidende mistet tenåringen store deler av skolegangen på grunn av det elendige innelimaet, og måtte til slutt bytte skole.

Skolen ikke godkjent
 Kommunelegen i Øvre Eiker, Einar Braaten, mente innemiljøet ved skolen hadde vært

jevnt dårlig i flere år, og godkjente ikke skolen under forrige inspeksjon.

- Det er generelt dårlig vedlikehold ved skolen. Slik har det vært i mange år, så det er ikke en akutt situasjon, men noe må gjøres sa kommunelegen, fortsatt i følge NRK Østafjells.